

«...СЕ ПОЕЗІЯ БАЖАННЯ ЖИТТЯ» (ОСНОВНИЙ ЕМОЦІЙНИЙ ТОН ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА У ВИСВІТЛЕННІ І. ФРАНКА)

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (31).
Куца Л. «...Се поезія бажання життя» (Основний емоційний тон творів Т. Шевченка у висвітленні І. Франка); 12 стор.; кількість бібліографічних джерел – 8; мова – українська.

Анотація. У статті проаналізовано Франкове бачення основного емоційного тону ліричних творів Т. Шевченка. Коротко з'ясовано сутність цього літературознавчого поняття – як світогляду, що трансформувався у ліричному творі в емоцію. На основі дослідження шевченкознавчих статей І. Франка розглянуто настроєву палітру лірики Т. Шевченка.

Ключові слова: Шевченко, Франко, основний емоційний тон, світогляд, наскрізний настрій, настроєві відтінки.

Постановка наукової проблеми. Укладеній І. Франком генетичній структурі української літературознавчої термінології певне місце займає проблема основного емоційного тону. Це літературознавче поняття, що залишається актуальним у процесі вивчення лірики і сьогодні, постає одним із найважливіших аспектів суб'єктної організації. У шевченкознавчих статтях І. Франка простежуємо досить повну інтерпретацію Шевченкової настроєвої палітри, яку критик пов'язував із світоглядом поета. У них неодноразово йдеться про основний емоційний тон як один із «секретів» лірики Т. Шевченка. У статті «Тарас Шевченко» (1891) він, зокрема, писав: «Коли б мені прийшлося одним словом схарактеризувати поезію Шевченка, то я сказав би: се поезія бажання життя» [7, 28, с. 122]¹. Такою була «формула», за висловом І. Франка, його дослідницького прочитання творів поета, яка виведена як результат довготривалого вивчення творчості Т. Шевченка і яка «компонувала» усі його твори в «єдиність». Проблема основного емоційного тону з боку такого першодослідника, як І. Франко, на матеріалі творчості Т. Шевченка спеціально не розглядалася. У цьому у полягає **актуальність** винесеної у заголовок теми статті.

Виклад основного матеріалу. І. Франко часто вживав лексему «тон», але у різних значеннях: зміст, настрої, пафос тощо. Так, у статті «Дещо про «Марусю» Л. Боровиковського та її основу» (1902) тон вжито у значенні стиль [33, с. 404]. У цій же статті, коли йдеться про основний емоційний тон, то вживається найширша поняттєва словосполучка – «зміст, буква і форма». У статті «Марія Конопніцька» (1902) І. Франко узагальнював основний емоційний тон як «творче обличчя», хоча саму лексему «тон» уживав. Коли у написаній

дещо раніше статті «Перше повне видання творів Федьковича» (1901) дослідник писав про «різницю в тоні» «Диких дум» і поезій, друкованих у 1876 р. у «Руській хаті», то йшлося якраз про основний емоційний тон – настрої, зумовлений світоглядом і перетворений в емоцію. Аналізуючи поезії Ю. Федьковича, він узагальнював, що спільним у всіх поезіях був не стільки смуток, скільки «вроджений нахил іти за чиймись слідами, підлашуватись під чужий тон...» [33, с. 132]. Це і надавало своєрідного забарвлення власним «пробам» Ю. Федьковича. У трактаті «Із секретів поетичної творчості» І. Франко уточнював зміст лексеми «тон» («самозвук»). Коли тут читаємо, що Шевченкова «Причинна» вилилася «з одного сильного душевного настрою» [31, с. 88], то йдеться якраз про основний емоційний тон. У такому значенні вжито «чуття і настрої нашої душі», для вислову яких достатньо, за І. Франком, лише одного Шевченкового слова, що може подіяти «як коновка зимної води» [31, с. 88]. Важливо підкреслити, що у такому розумінні вжито «ліричний тон».

Звернення до основного емоційного тону як «головного настрою» – визначальної категорії у ліриці – простежуємо вже у «Лекціях з естетики» Г. В. Ф. Гегеля. Філософ зазначав, що у ліриці головним є «спосіб сприйняття і почуття суб'єкта, настрої – радісний чи сумний, бадьорий чи в'ялий, – який проходить через усе ціле» [3, с. 431]. Поет, за Г. В. Ф. Гегелем, має намір викликати у читача саме той настрій, що його викликала у нього певна подія і який він «повністю» привносить у зображуване. Розпач, тугу, радість, полум'яний патріотизм тощо поет виражає таким чином, що уже не подія стає осердям ліричного твору, а саме настрої. При цьому настроєві відтінки у ньому характеризуються «стягнутістю, стиснутістю». Поет може згадувати у творі найрізномірніші речі, поєднувати різні явища, але при цьому він не відступає від свого «головного настрою» [3, с. 447]. Цей головний настрій філософ розглядав як спосіб

© Куца Л., 2014

¹ Далі при посиланні у тексті статті на це видання вказуємо том і сторінку – [28, с. 122].

поєднання частин ліричного твору у єдине ціле: незважаючи на несподівані повороти теми, різно-рідні комбінації і раптові переходи, поет не відступає від головного настрою. Думки Г. В. Ф. Гегеля розгорнув В. Белінський, «естетично-психологічна критика» якого «в першій, естетичній добі...діяльності» імпонувала І. Франкові [9, с. 46]. Спосіб російського критика входить, за словами І. Франка, «вглуб речі», «добиратися...до психологічних,...до суспільних пружин» він великою мірою застосував у процесі аналізу української поезії, насамперед Т. Шевченка.

В. Белінський оперував, як відомо, терміном-поняттям «пафос». Сучасні українські літературознавці трактують пафос як «піднесення, ентузіазм, пристрасне переживання, спричинені певною ідеєю, подією, особливий стан натхнення... Пафос як естетична категорія...виявляє свою присутність у поняттях героїчного, драматичного, трагічного, сатиричного, романтичного, стосується як літературних, так і позалітературних явищ...» [5, с. 194]. Уже згадуваний російський критик характеризував пафос як пристрасть, розпаловану у людській душі ідеєю, як «бурхливе одухотворення, тремтливу, знемагаючу від своєї повноти пристрасть» [2, с. 272]. Поезія «не у рими і розмірі», а у її внутрішній сутності, для вираження якої він вживав досить часто ще такі поняття як «дух» і «тон». Дух посередньо чи безпосередньо пов'язаний із світоглядом поета, а великість його таланту – з єдністю таланту з народним духом. Звідси критик трактував суб'єктивність як внутрішній елемент духа, а «надлишок» суб'єктивності пов'язував із світоглядом і пафосом. Цей «надлишок» у поетів «звичайних» відокремлюється від їхніх суспільних зацікавлень – вони говорять тільки про недуги свого власного «я». У «великих» цей «надлишок» є ознакою широкої гуманності: «Великий поет, говорячи про себе, говорить про загальне – про людство, бо ж у його тузі кожний впізнає свою тугу, у його душі кожний впізнає свою і бачить у ньому не тільки поета, але й людину, свого брата по людству. Визнаючи його істотою незрівнянно вищою від себе, кожний у той же час усвідомлює свою спорідненість із ним» [2, с. 270]. Такі поети «багаті дарами духа». Якщо дух, за В. Белінським, – це ідеал поета, віддзеркалення у поезії його власної особистості, то її тон – це характер, почуття. Вони самі по собі ще не становлять її суті. Потрібно простежити ідею і саме у ній знайти причину такого чи іншого тону. Попри надважливість почуття (тону), воно «само по собі ще не становить поезії: потрібно, щоб почуття було породжене ідеєю і виражено ідеєю» [1, с. 423]. Найповніше визначення основного емоційного тону подав Б. Корман: «закон оцінних реакцій особистості на наявні і передбачувані обставини... Єдина ідейна позиція, що опирається на спільність соціально-історичного досвіду і закорінюється у почуттях, що стала особливою надемоцією,

світогляд, що трансформувалася в емоцію, характерну для багатьох людей...» [5, с. 333].

Особливості найглибінніших емоцій ліричного твору визначає світогляд – наскільки виражене у ньому почуття просякнуте думкою, просвітлене і освітлене нею. Якщо в основі єдності окремого ліричного твору знаходиться певний настрій, зумовлений якоюсь думкою, то лірична система поета організовується «вищим», «наскрізним» настроєм – основним емоційним тоном, за яким стоїть його світогляд. Цей наскрізний настрій означає тривалий стан, що постає над мінливими життєвими ситуаціями і впливає із поглядів поета на життя. Це не звичайний настрій, а стійкий емоційний стан, на який, як на фон, і накладаються настроєві відтінки.

Ф. Пустова, акцентуючи на теоретичному розмежуванні у працях І. Франка двох понять «поезія» і «лірика», підкреслює, що для нього «зміст ліричного твору – це авторські настрої...» [6, с. 99]. Названа І. Франком «формула» творчості Т. Шевченка (або ж наскрізний настрій – «бажання життя») впливала із проникнення вдумливого дослідника у світогляд поета, у його засадничу життєтворчу ідею: «Свобідне життя, всесторонній, нічим не опутаний розвій одиниці і цілої суспільності...» [28, с. 122]. І. Франко висловлювався, що саме світогляд визначив найглибіннішу емоцію, яка пронизує всю Шевченкову творчість: «Бажання життя пробивається у всіх його творах як золота нитка з-посеред різнобарвної тканини» [28, с. 122]. І. Франко ставив питання: чи можна розглядати, наприклад, «Сон» і «Кавказ», які написані різночасно, як «цілість» і чи немає між ними «різниць щодо настроїв (виділення наше – Л. К.)»? І тут же висноував, що різниці «досить поверхові, не тикають самого основного погляду поета...» [26, с. 137]. Розглядаючи названі твори, І. Франко все-таки увиразнював «різниці» щодо настроїв і поглядів Т. Шевченка, які зумовлені його різночасовими «позиціями». Фактично це дві його позиції, які не взаємозаперечуються. Так, у «Сні» його душа пронизана власне українським болем, у центрі його емоційного тону українське «болоче серце», тобто основний емоційний тон – «се велике оскарження «темного царства» за всі теперішні й минувші кривди України» [27, с. 137]. У «Кавказі» больове поле емоційного тону значно розширюється, оскільки цей твір – «огниста інвектива проти «темного царства» зі становища загальнолюдського, се може найкраще свідомство могутнього, всеобіймаючого, щиролюдського почуття нашого поета» [27, с. 137]. Важливо, що І. Франко у цій статті вказує на взаємозумовленість основного емоційного тону твору і його форми: крізь призму основного емоційного тону «Кавказ» – «один величезний вибух чуття», а «щодо форми мусимо вважати одним із найкращих творів Шевченка» [27, с. 138]. Обидві позиції автора – «національна» і «загальнолюдська» –

формують у творах настроїв («оскарження» «темного царства») і наднастроїв або ж основний емоційний тон («всеобіймаюче» почуття любові до людини і людства). При врахуванні позиції автора – «оскарження» і «всеобіймаючої» любові – різниця між двома творами «не те що не спиняє нас складати їх в одну цілість, але навпаки, спонукає до того» [26, с. 138]. Найважливіше, що І. Франко скрупульозно відчитує всі настроєві відтінки у «Сні» і «Кавказі»: «досада» від того, що «од молдаванина до фінна на всіх язиках все мовчить»; «нудьга» й «розпука» від переживання людського стогону; «гнітючий сум й забуття» як наслідок особистої самотності; «жаль», що залишив Україну без потіхи й поради; «гнів» від довго струмуваного обурення; «розпука» від споглядання страшних картин неволі; «обридження» запродавством земляків. Але всі ці суцільно негативні настрої не виражають суті аналізованих творів – важливим є те, наскільки вони виражають ідею, «думку» (І. Франко). Ці настрої не є домінуючими, оскільки вони підпорядковані наднастрою – «високому, чистому гуманному чуттю Шевченка», яке «й тут ясно, мов зірка, виблискує серед п'ятни темного царства». Саме цей настрої є стійким, майже постійним станом, який зумовлений оптимістичними поглядами поета на життя.

Це було цілком новаторське прочитання Шевченкової настроєвої палітри, яку І. Франко незмінно пов'язував із світоглядом. Так, у статті «Т. Шевченко в освітленні пана Урсина» (1888) він полемізував із польським літературознавцем Урсиним (псевдонім Мар'яна Здзеховського), який висловлював думки на зразок: «Всі думки й почуття поета наскрізь пройняті смутком...» [27, с. 239]. Настрої песимізму та фаталістичної зневіри, на думку І. Франка, вже тому неможливі у творчості Т. Шевченка, що вони несумісні з його світоглядом-«духом». Підкреслимо, що лексема «дух» у названій статті вживається у значенні «основний емоційний тон», який, за І. Франком, є сталим фоном усієї його творчості. Вишукувані Урсиним у творах Т. Шевченка мотиви смутку, песимізму, сліпої ненависті суперечать «всеобіймаючій любові» поета, тобто «*усьому духові Шевченкової поезії*» (виділення наше – Л. К.). На прикладі «Перебенді» І. Франко ілюстрував, як геніальна натура Т. Шевченка уміла щасливо «перетоплювати» настроєвими засобами різні літературні впливи в органічну цілість відповідно до свого світогляду. І. Франко порівнював Міцкевичевого поета і українського Перебендю і констатував «важну різницю». Вона полягала якраз у настроєвій функції, що є функцією суспільною – «немаловажною суспільною службою: він (Перебендя. – Л. К.) людям тугу розганяє» [27, с. 293].

Найцінніші спостереження стосовно Шевченкової настроєвої палітри маємо у розвідці «Гопля» Т. Шевченка» (1890), у якій І. Франко подав узагальнення настроєвих «секретів» поетової

творчості. Йдеться про його творчу манеру «злагодити страшний і сумовитий мотив основний, накинути на нього прозірчастий, поетичний серпанок» [28, с. 86-87]. Цей майстерний поетичний акорд, що його Т. Шевченко вводить у «Грізну повість», завжди привносить у душу читача, за спостереженням І. Франка, «особливий, лагідний настрої». За І. Франком, одним із «секретів» творчості Т. Шевченка було те, що у своїй багатогранній настроєвій палітрі він «головну вагу» клав «на збудження широлюдського співчуття». Зважаючи на важливість Франкових міркувань стосовно новаторства Шевченка у творенні цієї настроєвої палітри творчості, особливої ранньої, цитуємо ширше: «Замість сили розпуки і смертельної грози, він змалював сцени тихої сільської любові, а супроти прастарого дуалістичного песимізму, ... супроти погляду на природу і тіло як на щось злого, проклятого і ворожого духові, і на життя як на кінчене зло та кару, а на любов як на тяжкий проступок проти святості духу, – супроти таких поглядів, що пробиваються ще й у баладах Бюргера та Міцкевича, Шевченко як правдивий апостол нового, широлюдського євангелія кличе всім нам своє Memento vivere ...» [28, с. 87-88].

У статті «Наймичка» Т. Шевченка» (1895), порівнюючи повість «Наймичка» та однойменну поему, він відзначав, що уже на початку «уступів» впадає в очі різниця тону: в повісті він «жартівливий», в поемі – «поважний, подекуди глибоко ліричний». І. Франко акцентував, що саме у поемі поет одразу «азначив настрої», яким вона наскрізь пронизана: «сумішка ідилії і важких загадок життя» [29, с. 457]. Тут І. Франко ширше простежував, як світоглядні засади поета формують основний емоційний тон не тільки в поемі, але у його ліриці загалом. Т. Шевченко, лірик за своєю натурою, відзначався «м'яким» гуманізмом. Антигуманні події, до зображення яких він звертався, не могли приглушити глибини його вродженого гуманізму, що трансформувалася у відповідний, тобто гуманістичний тон його творів. Звідси поет оминав зображення особливо гострих конфліктів. «Систематичне» їх уникання формувало відповідний емоційний тон творчості загалом: у «Гайдамаках» І. Франко простежував, замість трагедії, «слізливую мелодраму»; у «Катерині», зокрема у сцені прогнання дочки, – «сумний фамілійний обряд, в тужливо-меланхолійнім тоні» [29, с. 461]. Далі дослідник констатував, що таке «затирання» вибуху, навіть інколи на шкоду правдоподібності, пов'язане із Шевченковим поглядом на суть і завдання поезії. Його «адорація штуки» спонукала очищувати твір від «жужлів» буденного життя, щоб увести таким чином життєвий факт у сферу ідей. «Яка ж се ідея...?» – запитував І. Франко. І відповідав: на всі суспільні проблеми Т. Шевченко дивився крізь призму святості сім'ї. Все інше в його світогляді займало менше місця, ніж «пониження людської гідності, якого головним

і найтипівшим виразом ... є пониження жінщини, зрада і наруга над дівчиною...» [29, с. 464]. Для художнього втілення цієї ідеї поет умів знаходити «глибокі, зворушливі тони».

У «[Вступі до докторської дисертації «Політична поезія Шевченка 1844–1847 рр.】 І. Франко повторив думку про емоційний тон, що пронизує твори Т. Шевченка – «глибоко гуманне, чисте чуття». Але тут він ставив питання значно ширше – виявити за допомогою настроєвого фону у його творах індивідуальність поета у всіх аспектах: як реального чоловіка, митця і громадянина на тлі його часу і суспільності. Найбільша трудність, за І. Франком, такої характеристики полягала в тому, що емоційний тон («бажання життя», «гуманне чисте чуття») тісно єднався з геніальною думкою, що ставала ліричним вираженням незвичайної життєвої позиції Т. Шевченка, який «як усі генії, во многих поглядах випередив суспільність, для котрої писав» [27, с. 244], «дуже часто вибігав в майбутнє і... для оцінки... його думок треба було дійового досвіду цілих десятиліть» [27, с. 246]. Тому поетові настрої і особливо ідеї, які він порушував викликали, у свою чергу, різноманітні настрої у суспільстві – «пристрасті», «надії», «страхи», «вражду», «величання».

У трактаті «Із секретів поетичної творчості» І. Франко у кожному із згадуваних творів Т. Шевченка відшукував нове «чуття», кожне із яких постає проявом єдиного, багатого відтінками і гранями чуття-світогляду. Настроєві ефекти, за І. Франком, Т. Шевченко досягав за допомогою «елементів» різних категорій. Коли він, наприклад, не намагається компонувати незвичайні поетичні образи або ж збудити почуття болю, тобто коли «оповідає попросту», то провокує враження «широкого подиху», «якоїсь гармонії», «тихої, але сильної течії великої ріки». Коли ж поет бажає викликати цілком протилежні настрої, наприклад, неспокою, тривоги, гніву тощо, то «громадить і кидає поруч образи... такі, що шарпають нараз різні змісли і не дають увазі спинитися на однім» [31, с. 85].

І. Франко, як відомо, підкреслював, що музика «б'є» переважно на настрій, тобто «грає» на нижчих регістрах «душевного інструменту», де свідоме межує з несвідомим. Поезія, – продовжував учений, – «порушується переважно на горішніх регістрах, де чуття межує з рефлексією, з думкою і абстракцією і не раз помітно переходить в домену чисто інтелектуальної праці ... доменою поезії є більш активний стан душі, воля, афекти, – звісно, не виключаючи й миттєвих настроїв» [31, с. 86]. Цей активний стан душі, про який писав І. Франко, насправді означає довготривалий стан, який домінує над різноманітними, часто цілком протилежними настроями у ліричній системі того чи іншого поета і впливає з його світогляду. Усі миттєві настрої накладаються, як на фон, на цей стійкий емоційний стан, що є, як писав Б. Корман, «еквівалентом

світогляду, світоглядом, що став емоцією» [6, с. 441]. Коли І. Франко у трактаті «Із секретів поетичної творчості» писав, що «Гамалія» сприймається як один «дзвінкий погук козацького героїства, відваги і енергії» і тут же вказував на різні настрої, які формують єдиність цього дзвінкого погуку, то йшлося якраз про основний емоційний тон, що зумовлений поглядами поета на життя і співпадає із основним емоційним тоном всієї творчості Т. Шевченка («Поезія бажання життя»).

За настроєм неодмінно повинна стояти «думка» як певна ідея, погляд на світ, що, формуючи цей настрій, зливається з ним і виражається у ньому. Це І. Франко окреслював у названому трактаті метафорично, особливо коли вказував на різницю між поезією і музикою: коли «поезію можна прирівнювати до барвистої, але поодинокій нитки», то музику – «до штучної тканини». Музика хоча і викликає сильніші настрої, ніж поезія, проте вона «не торкає спеціально ніякої духової струни». Настрої, які розворушує поезія, хоча і слабші, «проте, промовляючи не тільки до самого чуття, але й до інтелекту, вона розворушує всі наші вищі духові сили...» [31, с. 90].

Бажання життя як спосіб Т. Шевченка реагувати на наявні і передбачувані події не є звичайним почуттям, а досить складною ліричною емоцією, яка впливає з «високої» ідеї – «добра загалу, добра людськості» [28, с. 122]. У численних статтях критик окреслює світоглядні джерела цієї ідеї: Шевченкове «сильне та незасмічене почуття гуманності» [26, с. 136]; скріплюваний довголітньою неволею «дух опозиційний» [26, с. 140]; «високолюдське розуміння життя й історії» та «вогненна любов до великих ідей добра, справедливості й любові» [27, с. 242]; «доволі широкий обсяг ідей і вражень» [27, с. 305]; «здорова, світла і чоловіколюбна натура» [28, с. 86]; Шевченкова «інтенсивна творча праця» [29, с. 447]; «велике артистичне почуття» [29, с. 461]; погляди на сім'ю як «найбільшу святість» [29, с. 464]; «сильна і благородна індивідуальність» поета [34, с. 388]; критичний погляд на свою громаду, у якій поет бачив «велику силу безтямності та духової несамостійності...» [43, с. 386]; «не затьмарена ніякими філософічними сентенціями любов до людини» [34, с. 388]. У багатьох випадках І. Франко висловлювався про світоглядні засади творчості Т. Шевченка метафорично, як, наприклад, у статті про Федьковича, талант якого не став «таким могутнім», як Шевченків, тому що він не мав «такого ясного світоча у власнім нутрі» [33, с. 120]. Хоча від природи талант першого був незвичайним, було у нього і «знання» людей, і поетичне чуття, але відсутність «ясного світоча» не дала йому, подібно до Т. Шевченка, «сили» окинути велич будови, перед якою стояв, і «зрозуміти її план» [33, с. 122].

Висновки. У статтях І. Франка про Т. Шевченка одним із ключових понять постає основний емоційний тон. Позбавлене термінологічного окреслення, воно має цілий ряд синонімічних відповідників, серед яких найточнішим є «ліричний тон». Емоційний тон ліричного твору постає у цих статтях як зумовлений світоглядом закон емоційних реакцій авторської свідомості,

що виконує не тільки естетичну, але й важливу суспільну функцію. Аналізуючи ліричну систему Т. Шевченка, І. Франко скрупульозно виокремлював ті настрої, які формували індивідуальні прояви відношень автора до дійсності, акцентуючи на специфіці вираження наскрізної емоції – «бажання життя».

Література

1. Белинский В. Г. Собрание сочинений в трех томах / Белинский В. Г.; под общ. ред. Ф. М. Головенченко. – М. : ОГИЗ; Гос. издательство худож. л-ры, 1948. – Т. 2 : Статьи и рецензии 1841–1845. – 1948. – 931 с.
2. Белинский В. Г. Статьи о классиках / Белинский В. Г. – М. : Худ. л-ра, 1970. – 607 с.
3. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : в 2 т. / Г. В. Ф. Гегель; ред. кол. В. М. Камнев, Ю. В. Перов. – СПб. : Наука, 1999. – Т. 2 : Лекции по эстетике. – 1999. – 603 с. – («Слово о сущем»).
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2 / Уклад. Ю. І. Ковалів. – К. : Академія, 2007. – 624 с.
5. Корман Б. О. Избранные труды. Теория литературы / Борис Осипович Корман; ред.-сост. Е. А. Подшивалова, Н. А. Ремизова, Д. И. Черашня, В. И. Чулков. – Ижевск : Ин-т компьютер. исслед., 2006. – 552 с.
6. Пустова Ф. Д. Иван Франко – теоретик літератури / Пустова Ф. Д. – Київ – Донецьк : Вища школа, 1976. – 144 с.
7. Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – К. : Наук. думка, 1976–1986.
8. Франко І. Шевченкознавчі студії / Іван Франко; упоряд. М. Гнатюк. – Львів : Світ, 2005. – 472 с.

Лариса Куца

«...ЭТО ПОЭЗИЯ ЖЕЛАНИЯ ЖИЗНИ» (ОСНОВНОЙ ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ТОН ПРОИЗВЕДЕНИЙ Т.ШЕВЧЕНКО В ОСВЕЩЕНИИ И.ФРАНКО)

Аннотация. В статье анализируется видение И. Франко основного эмоционального тона произведений Т. Шевченко. Кратко выясняется сущность этого литературоведческого понятия – как мировоззрения, которое трансформируется в лирическом произведении в эмоцию. На основе исследования шевченковедческих статей И. Франко рассмотрена палитра настроений лирики Т. Шевченко.

Ключевые слова: Шевченко, Франко, основной эмоциональный тон, мировоззрение, сквозное настроение, оттенки настроений.

Larysa Kutsa

«... THIS POETRY DESIRE OF LIFE» (BASIC EMOTIONAL TONE OF T. SHEVCHENKO IN COVERING I. FRANKO)

Summary. In the article Franko's vision of the main emotional tone of T. Shevchenko's lyrical works is analyzed. The essence of this literary concept as an outlook which transformed into the emotion in the lyrical work is briefly ascertained. The impressionable palette of Shevchenko's lyric poetry is considered on the basis of the investigation of I. Franko's articles.

Key words: Shevchenko, Franko, basic emotional tone, outlook, cross-cutting mood, mood colors.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2014 р.

Куца Лариса Петрівна – кандидат філологічних наук, асистент кафедри Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.